

Гуца О.М.,

*к.т.н., доцент кафедри програмної інженерії
та інформаційних технологій управління,*

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Ігуменцева Н.В.,

*к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,*

Харківський національний університет радіоелектроніки

АВТОМАТИЗАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

З кожним роком у демократичних країнах все більше реалізується системна діяльність правоохоронних та судових органів з використанням комп'ютерних технологій. Фактично вже стверджується так звана «цифрова криміналістика» (Digital Forensics), основою якої є програмне забезпечення.

Це підтверджується достатньою кількістю публікацій [1-6].

До останнього часу кваліфікація виявлених правопорушень відповідно до норм кримінального законодавства ґрунтувалась виключно на знаннях та досвіді правоохоронців, на організаційній та розумовій функціональності людини. Але у зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу у цій сфері відкриваються нові можливості – обчислювальна техніка зі спеціальним програмним забезпеченням дозволяє опрацьовувати значний обсяг даних та приймати обґрунтовані рішення у короткі терміни. Обґрунтування рішень відбувається у межах так званих систем підтримки прийняття рішень (СППР).

Задля забезпечення належної кваліфікації правопорушень як частини превентивної діяльності правоохоронців існує потреба створення такої системи, яка б:

– зменшувала помилки кваліфікації в тому числі з-за корупційних чинників;

– прискорила процес кваліфікації.

Мета роботи – створення СППР щодо автоматизованої кваліфікації кримінальних правопорушень згідно норм кримінального законодавства.

Задля досягнення мети необхідно:

1) створити СППР у вигляді програмного продукту як елементу правоохоронної діяльності в частині кваліфікації кримінального правопорушення;

2) апробувати СППР для кваліфікації вчиненого кримінального правопорушення.

Для формування списку критеріїв, що описують кримінальне правопорушення було обрано проект Кримінального кодексу України (ПККУ) станом на 29 березня 2021 р. [7]. База знань СППР має вигляд алгоритму, якій розроблено з використанням методу BPMN та програмного забезпечення Microsoft Visio

Створену СППР у вигляді програмного продукту було апробовано на даних з реального вироку суду по справі № 225/3371/13-к про вчинене правопорушення щодо здоров'я людини в порядку, окресленому вище.

Результат апробації – автоматично створена формула кваліфікації відповідно до норм ПККУ щодо кримінального правопорушення проти здоров'я людини.

Наступним етапом роботи СППР є визначення ступеня тяжкості кримінального правопорушення та висновок щодо можливої санкції.

Наведене дозволяє нам стверджувати, що результати роботи є оригінальними, її наукові цілі реалізовані у належному обсязі. Дієвість запропонованої СППР щодо кваліфікації інших правопорушень відповідно до ПККУ було підтверджено на вебінарі, проведеному 11 травня 2021 р. за участю Робочої групи з питань розвитку кримінального права України та інших фахівців-юристів.

Запропонована СППР має підвищити ефективність правозахисної діяльності, оскільки значно прискорює процес кваліфікації вчинених

правопорушень та мінімізує помилки. Також ця технологія може забезпечити належний контроль результатів такої роботи. Тож запропонована СППР сприятиме забезпеченню права на справедливий суд, яке закріплено у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [6].

Перелік джерел посилання

1. Alisha Asquith, Graeme. Horsman Let the robots do it! – Taking a look at Robotic Process Automation and its potential application in digital forensics. *Forensic Science International: Reports*. 2019. no. 1, P. 1-6. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2665910719300076> (дата звернення: 15.10.2022).

2. Horsman G. Raiders of the lost artefacts: Championing the need for digital forensics research. *Forensic Science International: Reports*. 2019. no. 1, P. 1-5. doi: <https://doi.org/10.1016/j.fsir.2019.100003>

3. Кушакова-Костицька Н. В. Електронне правосуддя: українські реалії та зарубіжний досвід. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 103-109.

4. PACER. Public Access to Court Electronic Records. URL: <https://pacer.uscourts.gov/> (дата звернення: 15.10.2022).

5. Electronic Filing (CM/ECF). URL: <https://www.uscourts.gov/court-records/electronic-filing-cmecf> (дата звернення: 15.10.2022).

6. Каланча І. Г. Міжнародний досвід використання електронного сегменту в кримінальній процесуальній діяльності суду. *Jurnalul uridic national: teorie și practică*. 2015. № 6 (16), С. 224-228. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/6/50.pdf> (дата звернення: 15.10.2022).

7. Питання Комісії з питань правової реформи: Указ Президента України від 07.08.2021 № 584/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584/2019#Text> (дата звернення: 15.10.2022).